

**Suomen Kuntaliitto
Sairaalapalvelut**

**TERVEYDENHUOLLON XXVI ATK-PÄIVÄT
29. - 30.5.2000**

**Tavoitteena valtakunnalliset yhtenäiset
tietomäärittelyt
projektipäällikkö Ralf Ekebon,
Sosiaali- ja terveysministeriö**

**Oikean Rytmin
Pöytä**

Sosiaali- ja terveysministeriö
Talous- ja suunnitteluosasto
Projektipäällikkö Ralf Ekebom
p. (09) 160 3764
ralf.ekebom@stm.vn.fi

www.vrt.fi/vm

XXVI Terveystieteiden atk-päivät
29. – 30.5.2000

Tiivistelmä

Tavoitteena tietojärjestelmien valtakunnallinen yhteistoiminnallisuus

Tietojärjestelmien rakentaminen ja toteutus on ennen kaikkea niitä tilaavien ja käyttävien organisaatioiden tehtävä. Tätä tehtävää ne suorittavat yhteistyössä yritysten kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön tavoitteena on vaikuttaa ja osaltaan varmistaa että sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisten ja valtakunnallisten asiakastietojärjestelmien välillä optimaalisen hoidon edellyttämä tieto siirtyy saumattomasti, turvallisesti ja asiakkaan yksityisyyttä kunnioittaen. Tämän toteuttaminen edellyttää, että asiakastieto on saatettu digitaaliseen muotoon, että se kyetään siirtämään tietojärjestelmästä toiseen turvallisesti ja että siirrettävä tai käytettävä tieto ymmärretään oikein sitä vastaanottavassa päässä.

Käytännössä tietojärjestelmien yhteistoiminnallisuus edellyttää mm.

- yhteisesti sovittuja käsitteitä, termejä ja luokituksia
- harmonisoituja tieto- ja tietosisältömäärittelyjä
- tietorakenteiden metatason yhteisiä määrittelyjä
- standardisoitujen tiedonsiirtosanomien ja sovellutusrajapintojen käyttöä

Sosiaali- ja terveysministeriö on viime vuosina voimakkaasti korostanut tietojärjestelmien yhteistoiminnallisuuden perusrakenteiden toteuttamisen tärkeyttä ja myös osoittanut sen toteuttamisvastuuta alan eri toimijoille.

Yhteistoiminnallisuuden kansallisia linjauksia

Sosiaali- ja terveysministeriön keväällä 1996 valmistuneessa Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoteknologian hyödyntämisstrategiassa todetaan mm. että sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäratkaisujen tulee valtakunnan näkökulmasta perustua avoimiin, yhteensopiviin ja standardisoituihin kokonaisuuksiin, joille kunnat, kuntayhtymät ja palvelujen tuottajaorganisaatiot asettavat toiminnalliset vaatimukset. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oman hallinnonalan tietojärjestelmien kansallinen koordinaatiovastuu, kun taas tietojärjestelmien toteuttaminen on ensisijaisesti yritysten tehtävä.

Strategian painottaa myös, että yhteistoiminnallisuuden varmistamiseksi tulee valtakunnan tasolla luoda yhtenäiset määrittelyt ja periaatteet, jotka mahdollistavat alueellisten ja paikallisten tietoverkkojen rakentamisen sekä niiden yhteistoiminnan.

Ministeriön tekemiä strategisia linjauksia edelleen kehittämään asetettiin kaksi työryhmää. Saumattoman hoito- ja palveluketjun toimivuutta edistämistä selvittämään asetetun työryhmän muistiossa todetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon nykyisten ja uusien tietojärjestelmien tulee tukea mahdollisimman hyvin palveluketjun toimintaa, ja että niiden samalla tulee olla yhteistoiminnallisia.

Palveluketjun hallintaa ja seurantaa tukevien sähköisten palvelujen tulee olla osa alueellisia tietojärjestelmiä, ja samalla otetaan käyttöön digitaaliset potilasasiakirjat ja sosiaalihuollon digitaaliset asiakasasiakirjat kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja yksiköissä.

Yhteistoiminnallisuuden toteutuslinjauksia

Edellä mainituissa sosiaali- ja terveysministeriön tietoteknologian hyödyntämisstrategioissa on myös osoitettu toteutusvastuita ja yhteistyökohteita eri toimijoille. Näistä yhteistoiminnallisuuden kannalta keskeisimpiä ovat:

- Stakes koordinoi ja harmonisoi sosiaali- ja terveysministeriön valtuuttamana sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiä sekä yhtenäistää yhdessä Kuntaliiton, palvelujen tuottajien ja teollisuuden kanssa harmonisoivia koodistoja, termejä ja luokituksia.
- Stakes ja Kuntaliitto kehittävät ja harmonisoivat yhteistyössä yritysten ja HL-7 yhdistyksen kanssa tietojärjestelmien yhteistoiminnallisuutta edistäviä sanomasuosituksia ja ohjelmistorajapintoja.
- Sosiaali- ja terveysministeriö, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja ammattijärjestöt, Stakes, Kela, Työterveyslaitos, Kuntaliitto ja alan järjestöt laativat ehdotuksen saumattoman palveluketjun yhteenvedon arkkitehtuurista, tietosisällöstä, käsitteistä ja luokituksista.
- Sosiaali- ja terveysministeriö, Kuntaliitto, Stakes, Työterveyslaitos, VTT, yritykset ja alan järjestöt laativat digitaalisten asiakirjojen arkkitehtuuri- ja sisältösuosituksia. Stakes yhdessä Kuntaliiton kanssa kehittää digitaalisten dokumenttien termejä, käsitteitä ja luokituksia.
- Tietojärjestelmien tuottajien vastuulla on kehittää saumatonta hoitoprosessia tukevat tietojärjestelmät.
- Tekes aktivoi ja tukee yritysrahoituskriteeristönsä puitteissa tietojärjestelmien kehitystyötä ja tukee tutkimushankkeita ja tuotekehitystä, joka tuottaa lisäarvoa kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon tietoverkkoon.
- Sosiaali- ja terveysministeriökonsernin tehtävänä on tuoda tietoverkkojen kehittämiseen tietoturvan erityisvaatimukset samalla kun Stakes yhdessä Kuntaliiton kanssa välittää tietoa yhteistoiminnallisuuden edellyttämistä ratkaisuksista, standardeista ja tietosuojakäytännöistä

Yhteenveto

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien valtakunnallisen ja alueellisen yhteistoiminnallisuuden aikaansaaminen tulee saavuttaa niin teknisellä, tietomäärittely- kuin ymmärrystasollakin. Tähän ei minkään yksityisen toimijan ponnistelut riitä vaan tarvitaan useiden eri osapuolen ja intressiryhmien yhteistyötä ja yhteistä sopimista. Näitä osapuolia ovat niin palvelun tuottajat, yritykset kun julkishallinto.

Vapaaehtoisen sopimisen rinnalla pyritään sosiaali- ja terveysministeriön informaatio-ohjauksella ja tarvittaessa viranomaismääräyksillä varmistamaan tietojärjestelmien yhteistoiminnallisuuden vähimmäistaso koko maassa mm. yksityisyyden suojan ja yhteistoiminnallisuutta tukevien termien, käsitteiden, sanomien ja tietosisältöjen suhteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi edellyttää toimiakseen, että potilas- ja asiakastieto on tallennettu digitaalisessa muodossa palveluntuottajien perustietojärjestelmiin. Näiden järjestelmien yhteistoiminnallisuuden yksi edellytys on valtakunnallisesti yhtenäiset metatietorakenteet, tietomäärittelyt ja lomakkeet sekä tiedonvälityksen sanomat. Harmonisointityö on tarpeellista toteuttaa valtakunnallisesti sosiaali- ja terveysministeriön ohjaamana. // !

Koordinointitehtävää varten on olemassa valmiita toimivia organisaatioita, kuten Kuntaliitto, Stakesin yhteydessä toimiva tietoteknologian osaamiskeskus OSKE sekä osaavien keskusten verkosto (oskenet). Näiden toimijoiden yhteistoimintaa tiivistämällä ja vahvistamalla voidaan päästä sosiaali- ja terveysministeriön strategioissaan asettamiin tavoitteisiin.